

„gebaar van afschuw” weggeworpen. Den laatsten tijd heeft hij zijn meening hieromtrent eenigszins gewijzigd, maar erg lekker vindt hij ze blijkbaar niet. Ook libellen en kleine sprinkhanen worden gegeten, bij vlinders past hij een nauwkeurige selectie toe. Eens waagde hij zich aan een duizendpoot, maar dit kriebelende gedierte beviel hem kennelijk minder goed, want hij trachtte het vreemde ding, tevergeefs, weer uit te spuwen.

Hij wordt nog steeds met de hand gevoerd, want vleesch, dat binnen zijn bereik wordt neergelegd, pikt hij niet op. Ook insecten grijpt hij niet uit zichzelf, ze worden alleen aandachtig bekeken, uit de hand pakt hij ze daarentegen direct aan. Drinken doet hij evenmin zelf. Z'n voedsel wordt daarom even in water gedompeld en een enkele maal in levertraan (wat volgens mijn ervaring voor alle jonge dieren uitstekend is). Hij weet zijn drinkbak anders heel goed te vinden want hij neemt er van tijd tot tijd een bad in!

Het leek mij van belang mijn waarnemingen hier even te vermelden omdat deze sterk afwijken van de ervaringen van anderen. Zoo vertellen HOOGERWERF en RENGERS HORA SICCAMA (*Ardea*, 26, 1937, p. 157) van een jonge tjelepoe, die alleen kakkerlakken wilde eten en vleesch pertinent weigerde. Nu wil ik hier allerm minst beweren, dat de aantekeningen van de genoemde heeren niet juist zouden zijn en dat het natuurlijk voedsel van de tjelepoe niet uit insecten zou bestaan. Maar het bewijst nog eens te meer hoe voorzichtig men moet zijn naar aanleiding van waarnemingen aan dieren in gevangenschap conclusies omtrent hun biologie in de vrije natuur te trekken, hoeveel grootter het aanpassingsvermogen van vele dieren is dan vaak wordt aangenomen, en tenslotte, om met WILLIAM J. LONG te spreken, dat „niet alle kraaien eender zijn.”

Buitenzorg, Mei 1939.

A.C.V. VAN BEMMEL.

## BOEKBESPREKING

**Anggrek Boelan. Tijdschrift voor Orchideeën-liefhebbers.**—Uitgegeven door en onder redactie van F. TH. J. NIJLAND. Tampomaslaan 6. Bandoeng. Abonnement per jaar f 4.— Verschijnt 2-maandelijks.

Wij ontvingen ter recensie het 1ste nummer van een nieuw populair tijdschrift voor Orchideeën-liefhebbers, goed verzorgd, keurig gedrukt en rijk geïllustreerd, naar het mij voorkomt nog iets netter uitziend dan de evenknie, het bekende tijdschrift „De Orchidee”, waarvan het wat stof betreft niet verschilt. Weliswaar schrijft de uitgever in de inleiding, dat dit nieuwe tijdschrift speciaal uitgegeven wordt om bekendheid te geven aan de vele nieuwe hybriden, als ook aan soorten, waarvan men in de orchideeën-literatuur weinig of geen gegevens kan aantreffen, maar de inhoud van de 24 blz. druks tellende 1e afl. logenstraft dit; de inhoud is algemeen en niet verschillend van die in „De Orchidee”. De eigenlijke oorzaak voor deze uitgave is dan ook van geheel anderen, en zelfs van voor ons, algemeene natuurliefhebbers, betreuenswaardigen aard. Ze is, naar mij bekend is, gelegen in de verdeeldheid onder en naijver tusschen de voornaamste kweekers en vooraanstaande liefhebbers. Er is m.i. in Indië geen plaats voor 2 tijdschriften op dit gebied. Merkwaardig doet het dan ook aan als slot van dit nummer een artikel aan te treffen, overgenomen uit de „Australian Orchid Review” getiteld „Kameraadschap onder Orchideeën-kweekers”. Wanneer deze kameraadschap hiertelands had bestaan, had men voor het goede doel — dat is, orchideeën-liefhebbers met elkaar in contact brengen, van elkaars kennis doen profiteren, soorten met elkaar uit te wisselen, voor gemeenschappelijke belangen opkomen — zich onder de banier van „De Orchidee” moeten blijven scharen. In ieder geval hadden de belanghebbenden voor de goede zaak moeten weten te geven en te nemen en onderling tot allen prijs tot een overeenkomst moeten komen. Dat dit niet mogelijk is gebleken valt ten zeerste te betreuen. Het gevolg zal zijn, dat er een stevige concurrentie tusschen beide tijdschriften zal komen, die nergens toe dient. Welk tijdschrift het tenslotte zal winnen valt voorshands niet te bezien.

VAN STEENIS.

**D. Fairchild. — The world was my garden. Travels of a plant explorer.** CHARLES SCRIBNER'S Sons, 597 Fifth Avenue, New York, U.S.A. 494 blz., meer dan 200 foto's. Geb. doll. 3.75.(1938).

In jg. 21 werd een recensie gegeven van het boek „Exploring for plants” van dezen schrijver; thans wijzen wij gaarne op deze fraai uitgevoerde en rijk geïllustreerde autobiographie van den grijzen „plant explorer”. Merkwaardigerwijs vond het totstandkomen van dit zeer lezenswaardige, gevarieerd en levendig geschreven werk plaats tengevolge van een zware ziekte van den auteur. Goede vrienden van hem (de fam. Kay) beseften welk een schat van kennis, herinneringen en ervaringen met hem

verloren zou zijn gegaan indien hij gestorven ware en drongen er na zijn herstel op aan, dat hij zijn leven te boek zou stellen. En het is een romantisch leven, een leven van reizen en trekken, dat thans sprankelend voor ons staat. De kern wordt gevormd door de ontwikkeling van het enorme „Department of Agriculture” in Washington, met zijn wijde vertakkingen en het reeds in de vorige eeuw aangevangen streven om nuttige planten van alle deelen der wereld in de U.S.A. in te voeren, hetzij winterharde gewassen van de steppen van Turkestan, veredelde tropische vruchten voor de cultuur in het subtropische Florida, dwergstruiken uit Japan, Coniferen van den Himalaya, sierheesters uit China, Japansche planten voor de papierfabricage, Eucalypten van Australië, katoen uit Egypte, enz. enz. Men vindt er de beschrijving en afbeeldingen in van de eerste vlucht van een tweedekker in Amerika over een gemeten kilometer in 1908 en een beschrijving van een reis om Afrika, kortom het is een ware Odyssei. Ik heb er menig aangenaam uur mee doorgebracht. Ned. Indië, dat door den auteur in 1896, 1900 en 1926 werd bezocht, heeft een diepen indruk op hem gemaakt; enkele hoofdstukken zijn aan zijn ervaringen hier gewijd. Hieruit leerde ik b.v. dat de thans in Florida aangeplante *Eucalyptus alba* stammen moet van Timor (waarschijnlijk via den Plantentuin) en merkwaardigerwijs beter voldoet in Florida dan de uit Australië geïmporteerde soorten, vermoedelijk, volgens FAIRCHILD, omdat de Timor-vorm uit een vochtiger klimaat stamt. Door een behoorlijk uitvoerig register wordt het werk afgesloten.

In zijn begeleidenden brief schrijft FAIRCHILD mij, dat de dagen in Ned. Indië doorgebracht meer indruk op hem hebben gemaakt dan welke reis ook en dat hij het zeer op prijs zou stellen, indien de aandacht van de kennissen, die hij in 1926 wederom hiertelande heeft gemaakt, op dit werk gevestigd zou kunnen worden en speciaal op datgene wat hij schrijft aan (voor ons vleierende) dingen over bestuur en cultuur op Java. Als note gaie vermeld ik nog dat zijn huis in Coconut Grove, Florida, den naam „The Kampong” draagt! Een verzoek, waarvan ik mij gaarne hier kwijt, te meer waar F. blijkbaar een goede linguist is en me mededeelt, dat hij een getrouw lezer is van ons dierbaar tijdschrift. Een boek, dat gezien prijs, omvang, uiterlijk en inhoud zonder voorbehoud kan worden aanbevolen.

VAN STEENIS.

**A. F. J. Portielje**, met medewerking van Mevrouw J.P.H. PORTIELJE-SCHOLTEN. — **Dierenleven in Artis**, te illustreren met Verkade's plaatjes, naar aquarellen van C. ROL, J. VOERMAN Jr. en H. ROL. — Uitgave VERKADE's fabrieken N. V., Zaandam, 1939. — In Ned. Indië verkrijgbaar bij de N. V. Handel-Maatschappij voorheen G. HOPPENSTEDT (Batavia, Semarang, Soerabaja, Padang, Palembang).

In misschien de meest critieke jaren van haar bestaan kon „Artis” zich moeilijk een betere reclame wenschen dan dit door A. F. J. PORTIELJE geschreven Verkade-album. Maar behalve een reclame, is het daarnaast een uitnemende gids en tevens een voortreffelijk leerboek zoowel voor de jeugd als voor volwassenen. In de opzet om, zooals de schrijver in zijn woord-vooraf zegt, „moeilijke begrippen eenvoudig tot uitdrukking” te brengen, is zijn medewerkster voortreffelijk geslaagd. Daarom zal dit album zijn doel: vooral de jeugd de levensuitingen der dieren te leeren waarnemen en begrijpen, ongetwijfeld bereiken. Hoe de dieren zich van nature gedragen en in houding en geluid reageeren op hun omgeving, wordt uitvoerig uiteengezet, terwijl tevens aangetoond wordt, hoe onjuist men deze reacties doorgaans interpreteert.

T. a. v. de illustraties moet erkend worden, dat zij op de bekende aantrekkelijke wijze uitgevoerd zijn. Ook de typeering verdient alle lof: houding en uitdrukking zijn natuurlijk en vol actie weergegeven. Zeer jammer is het daarom, dat o.a. de „kinderdierentuin”, de afbeeldingen van de Indische Antilooop, van de leeuwen op het Kerbert-terras (plaat F) en van de zeeleeuwen van plaat H houterig uitgevallen zijn.

Beide zijden van den band zijn smaakvol en rustig uitgevoerd en mooi van kleur.

Met dit „Dierenleven in Artis” is de serie Verkade-albums met een waardevol nummer vermeerderd.

VAN SLOOTEN.

## AANGEBODEN

„De Tropische Natuur”: Jg. 3 (1914): f. 10. —; Jg. 6 (1917), Jg. 7 (1918) en Jg. 8 (1919) à f. 8. —; Jg. 9 (1920) en Jg. 10 (1921) à f. 7.50: alle gebonden. Losse Nummers: Jg. 11 (1922): Nrs. 2 t/m 12 en Jg. 12 (1923): Nrs. 1 t/m 6 en Nrs. 8 t/m 12 à f. 0.65. Porti voor rekening van den kooper.

Aanvragen bij R. BRINKMAN, Gombong.